

Dosarul nr. 1ra-792/2022
1-20005544-01-1ra-25052022

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

06 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Plămădeală Ghenadie,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, prin care solicită casarea sentinței Judecătorei Strășeni (sediul Călărași) din 22 decembrie 2020 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2021, în cauza penală privindu-l pe

Balanescu Ion XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 15.01.2020 - 22.12.2020 (prima instanță);
2. 11.02.2021 - 15.12.2021 (instanța de apel);
3. 25.05.2022 - 06.07.2022 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității în principiu a recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Strășeni (sediul Călărași) din 22 decembrie 2020, Balanescu Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, la pedeapsa de 150 ore de muncă neremunerată în folosul comunității;
- art. 320¹ Cod penal, la pedeapsa de 160 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Conform art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Balanescu Ion i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de 240 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

A fost admisă acțiunea civilă înaintată de Bordian Maria împotriva lui Balanescu Ion, fiind dispusă încasarea din contul lui Balanescu Ion în beneficiul lui Bordian Maria a sumei de 10000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că conform actului de învinuire, Balanescu Ion, a fost învinuit că, începând cu luna februarie a anului 2019, ca urmare a multiplelor conflicte apărute între el și mama sa Bordian (Balanescu) Maria, Balanescu Ion, acționând cu scopul de intimidare a mamei sale și de impunere a propriei voințe, în mod sistematic a aplicat în privința ei violență

psihologică, manifestată prin înjurături, umiliri, tratament degradant exprimat în privarea neîntemeiată de acces la serviciile și bunurile de uz casnic, precum și violență fizică exprimată în lovituri peste suprafața corpului.

Astfel, Balanescu Ion în una din zilele mijlocului lunii aprilie a anului 2019, aflându-se la domiciliu în s. XXXXX, în cadrul unui conflict cu mama sa, Bordian (Balanescu) Maria, având în mână un cuțit de bucătărie și acționând în scop de intimidare, s-a apropiat de ultima și a amenințat-o cu răfuiala fizică.

Tot el, în una din zilele începutului lunii mai a anului 2019, aflându-se la domiciliu, observând-o în curte pe mama sa Bordian (Balanescu) Maria, care la acel moment se ducea la muncă, a strigat în adresa ei să se oprească și amenințând-o cu răfuiala fizică, i-a zis că aduce benzină să o incendieze, iar în scopul demonstrării caracterului real al intențiilor sale, a mers spre automobil, de unde a luat o sticlă cu lichid și apropiindu-se de Bordian (Balanescu) Maria, a vărsat-o peste dânsa, creându-i ultimei temere pentru propria viață și sănătate.

Tot el, la data de 27 mai 2019 și la data de 12 iulie 2019, aflându-se la domiciliu în cadrul unor conflicte cu mama sa Bordian (Balanescu) Maria, în scop de impunere a voinței, a numit-o pe ultima cu cuvinte necenzurate, lezându-i astfel onoarea și demnitatea, precum și în mod neîntemeiat, i-a reproșat să părăsească locuința din s. XXXXX, unde dânsa își are domiciliul.

Ca urmare a actelor de violență, Judecătoria Strășeni sediul Călărași la data de 13 august 2019 a emis ordonanță de protecție în favoarea victimei violenței în familie Bordian (Balanescu) Maria, obligând agresorul Balanescu Ion să respecte anumite restricții, însă în pofida acestui fapt, ultimul nu și-a făcut concluzii necesare, continuând comportamentul violent față de mama sa.

Astfel, cunoscând despre existența ordonanței de protecție emisă de Judecătoria Strășeni, sediul Călărași la data 13 august 2019, în favoarea victimei violenței în familie Bordian (Balanescu) Maria, intenționat, a încălcat restricțiile stabilite în aceasta pe un termen de 90 de zile, prin care acesta a fost obligat să nu contacteze sub nici o formă cu mama sa.

Astfel, Balanescu Ion, contrar interdicțiilor stabilite în ordonanța de protecție, la data de 25 octombrie 2019, în jurul orei 22:00, aflându-se la domiciliu, fiind sub influența alcoolului, în cadrul unui conflict iscat cu mama sa Balanescu Maria, a început să strige la dânsa, să o numească cu cuvinte necenzurate, lezându-i onoarea și demnitatea, creând o atmosferă ostilă, umilitoare și jignitoare, acționând în scopul de intimidare și impunere a voinței a început în formă agresivă să lovească în gardul din fier de la balconul casei unde locuiește victima, reproșându-i să părăsească gospodăria, după care a aplicat o lovitură cu piciorul în regiunea piciorului victimei, cauzându-i astfel dureri și suferințe fizice și psihice.

Prima instanță a indicat că potrivit rechizitoriului, acțiunile inculpatului Balanescu Ion au fost încadrate în baza art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, - violența în familie, exprimată prin acțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin intimidare în scop de impunere a voinței și a controlului personal asupra victimei, cât și în baza art. 320¹ Cod penal,

care incriminează neexecutarea intenționată a măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie.

Totodată, prima instanță a indicat că s-a stabilit în mod cert faptul că, Balanescu Ion la data de 27.05.2019, la 03.07.2019 și la data de 12.07.2019, aflându-se la domiciliu în cadrul unor conflicte cu mama sa Bordian (Balanescu) Maria, în scop de impunere a voinței, în mod implicit de a refuza să părăsească locuința acesteia, de a impune propriul regim de viață, program și utilizare a spațiilor în cadrul imobilului, cu divizarea faptică a suprafeței locuibile, cât și determinarea ultimei de a părăsi locuința din s. XXXXX, cât și de a o descuraja să urmărească apărarea drepturilor și intereselor prevăzute și recunoscute de lege, implicit a dreptului la respectul proprietății private, a numit-o pe ultima cu cuvinte necenzurate și alte expresii injurioase și ofensatoare, lezându-i astfel onoarea și demnitatea, reproșându-i să părăsească locuința din s. XXXXX, unde partea vătămată își are domiciliul.

La fel, prima instanță a notat că a stabilit în afara oricărui dubiu, atât în baza declarațiilor părții vătămate, cât și a declarațiilor martorilor Bordian Vasile și Bordian Elena, că Balanescu Ion la data de 25.10.2019, având aceeași intenție și urmărind același scop, în sensul art. 30 Cod penal, în urma reproșurilor din partea Mariei Bordian față de oaspetele Coșeli Alexandru care a venit la oră târzie în gospodăria ultimei, la domiciliul din s. XXXXX, în jurul orei 22:00, a inițiat un conflict cu mama sa, în cadrul căruia a numit-o cu expresii injurioase, a ofensat-o și umilit-o, lovind cu piciorul în balustrada metalică amplasată în fața casei de locuit și i-a reproșat să părăsească locuința acesteia. (f.d. 73, vol. II)

Prima instanță a indicat că celelalte circumstanțe incriminate în rechizitoriu nu s-au confirmat prin careva probe și a calificat acțiunile inculpatului Balanescu Ion în baza art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal – acțiunea intenționată, manifestată verbal și fizic, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, comisă prin intimidare în scop de impunere a voinței asupra victimei. (f.d. 74, vol. II)

La fel, prima instanță a constatat că Balanescu Ion, cunoscând despre restricțiile impuse prin ordonanța de protecție nr. 2-1045/2019 emisă de Judecătoria Strășeni, sediul Călărași la data de 13.08.2019, în favoarea victimei violenței – Bordian (Balanescu Maria), intenționat, le-a încălcat și fiind obligat să se abțină de la oricare contact cu victima Bordian (Balanescu) Maria, a inițiat un dialog ofensator.

Astfel, Balanescu Ion, contrar interdicțiile stabilite în ordonanța de protecție, la data de 25.10.2019, în jurul orei 22:00, aflându-se la domiciliu, fiind sub influența alcoolului, în cadrul unui conflict iscat cu mama sa Bordian (Balanescu) Maria, s-a exprimat cu cuvinte necenzurate pe un ton ridicat, lezându-i onoarea și demnitatea, creând o atmosferă ostilă, umilitoare și jignitoare.

Prima instanță a calificat aceste acțiuni ale inculpatului Balanescu Ion în baza art. 320¹ Cod penal – neexecutarea intenționată a măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie. (f.d. 74, verso, vol. II)

2. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de către:

2.1. Avocatul Russ Sergiu în numele inculpatului Balanescu Ion, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Balanescu Ion să fie achitat de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 201¹ Cod penal.

2.2. Avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, de achitare a inculpatului Balanescu Ion.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- care a fost necesitatea cercetării la fața locului peste o lună după depunerea plângerii;

- nu există suport probatoriu care ar demonstra comiterea infracțiunilor;

- nu toate filele dosarului au fost înscrise în borderou;

- audierea martorilor Bordian Vasile și Elena, a fost efectuată de un ofițer care nu a fost inclus în lista, ofițerul care au dreptul de a participa la prezenta cauză penală, or o ordonanță de constituire a unui grup de ofițeri la materialele cauzei lipsește;

- plângerea depusă de către partea vătămată Bordian Maria la organul de urmărire penală are scop de acaparare a bunurilor ce constituie proprietate în devălmășie a fostului soț.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2021, apelurile declarate au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea sentinței primei instanțe.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță a stabilit corect situația de fapt, just a aplicat în speță normele de procedură penală și vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dând faptelor săvârșite încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat.

Instanța de apel a notat că aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală sus-indicată și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității.

Cu referire la pedeapsa stabilită, instanța de apel a notat că soluția adoptată de către prima instanță în speța dată își va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului Balanescu Ion, or aplicarea unei pedepse penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, va duce la conștientizarea de către inculpat a celor comise, cu atragerea unor concluzii corecte, inclusiv ce ține de comportamentul său. De asemenea, la stabilirea pedepsei s-a luat în calcul amploarea și pericolul violenței în familie, or protecția familiei împotriva oricăror fapte care pot leza existența acesteia constituie una dintre primele priorități.

Asemenea fapte, în mod cert afectează relațiile din societate menite să protejeze solidaritatea și securitatea familială, inclusiv dreptul persoanei la un mediu familial de conviețuire fără violență. Nu în zadar este prevăzută protecția juridico-penală a inviolabilității persoanei în familie, fiind introduse în legea penală

componentele speciale care incriminează faptele infracționale îndreptate împotriva celor ce fac parte din cercul familial.

Având în vedere cele expuse mai sus, modalitatea de executare a pedepsei trebuie să fie în măsură să asigure reeducarea inculpatului și exercitarea unui control din partea statului, ce vine să prevină antrenarea viitoare a săvârșirii unor astfel de infracțiuni, raportate la fapta comisă, gradul de pericol social sporit al acesteia, conduita anterioară a inculpatului și pe parcursul cercetărilor.

Cu referire la criticile apelanților, privind achitarea inculpatului, instanța de apel a menționat că prima instanță și-a argumentat riguros soluția la acest capitol și a motivat hotărârea pronunțată, prin care s-a confirmat cu certitudine vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal și art. 320¹ Cod penal. Careva erori de fapt care ar impune casarea sentinței adoptate, cu achitarea inculpatului, instanța de apel a considerat că nu se regăsesc, iar afirmațiile avocatului reprezintă opinia subiectivă a părții apărării, fără o motivare plauzibilă, deoarece prima instanță a luat în considerație probele administrate legal de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată la prezenta cauză penală, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală, ajungând la concluzia corectă cu privire la prezența în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunilor incriminate.

Totodată, instanța de apel a notat că este legală și întemeiată și soluția primei instanțe în partea admiterii acțiunii civile, or s-a constatat cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate, în urma cărora părții vătămate i-au fost cauzate suferințe psihice severe, ce justifică prejudiciul moral solicitat.

4. Decizia instanței de apel este contestată la 20 aprilie 2022, cu recurs ordinar de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului, care indică temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală și solicită repunerea în termen a recursului în temeiul Dispoziției nr. 4 din 1 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, precum și casarea sentinței primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Balanescu Ion să fie achitat de sub învinuirea înaintată din motivul lipsei componentei de infracțiune.

În argumentarea recursului, recurentul invocă că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat complet și obiectiv sub toate aspectele asupra motivelor invocate în cererile de apel, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția;

- instanța de apel nu a verificat probele prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală și la judecarea cauzei în ordine de apel nu a respectat prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală;

- la baza hotărârilor instanțelor au fost puse probe care nu au fost cercetate în instanță, cum ar fi ordonanța și procesul-verbal de ridicare din 09.12.2019, prin care a fost ridicată de la IP Călărași încheierea nr. 20191602996 din 23.07.2019 și încheierea nr. 20191602113 din 27.05.2019 (f.d. 79-80), consemnarea înștiințării telefonice nr. 20191602996 din 12.07.2019, ora 18:50, prin care Balanescu Maria a

anunțat despre faptul că la domiciliul său a fost înjurată de către fiul Balanescu Ion (f.d. 84), plângerea depusă de Balanescu Maria la IP Călărași, prin care a solicitat atragerea la răspundere a fiului Balanescu Ion, care la data de 12.07.2019, a numit-o cu cuvinte necenzurate și îi spune să plece de acasă (f.d. 85), chestionar de constatare și evaluare a riscurilor în cazurile de violență în familie din 12.07.2019, prin care s-a constatat existența riscului de violență psihologică asupra victimei Balanescu Maria din partea fiului Balanescu Ion, exprimată prin înjurare și insultare (f.d. 91), ordonanța de recunoaștere și anexare a mijloacelor materiale de probă la cauza penală din 10.12.2019, privind încheierea nr. 20191602996 din 23.07.2019 și încheierea nr. 20191602113 din 27.05.2019, ridicate prin ordonanța și procesul-verbal de ridicare din 09.12.2019 (f.d. 109);

- instanța a constatat că în declarațiile părții vătămate sunt versiuni contradictorii, însă oricum au fost puse la baza sentinței de condamnare.

5. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință partea vătămată Bordian Maria, care pledează pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

În argumentare invocă că vinovăția inculpatului a fost stabilită prin două acte judecătorești, deși inculpatul neagă comiterea faptei incriminate, iar motivele invocate de avocat în apărarea inculpatului nu sunt întemeiate.

5.1. Procurorul a depus referință la recursul ordinar declarat de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen, întrucât recursul a fost declarat cu încălcarea termenului prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal constată că acesta este inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, termenul de atac cu recurs a deciziei instanței de apel este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

La caz, se reține că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2021 în cauza penală privindu-l pe Balanescu Ion, a fost pronunțat la 15 decembrie 2021 cu participarea inculpatului Balanescu Ion asistat de avocatul Jelamschi Eugenia, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel (f.d. 127, vol. II), inculpatul și apărătorul său fiind notificați că pronunțarea integrală a deciziei va avea loc pe data de 09 februarie 2022, ora 14:00.

Ulterior, la 09 februarie 2022, ora 14:00 (f.d.127, Vol. II), în lipsa inculpatului și apărătorului acestuia, ambii notificați, a fost pronunțată integral decizia instanței de apel, iar la 10 februarie 2022 decizia integrală a fost publicată pe situl instanței de apel, copia deciziei fiind expediată inclusiv apărătorului inculpatului (f.d. 171, vol. II).

Astfel, Colegiul penal menționează că potrivit prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării acesteia.

În acest context, Colegiul penal reține că la 20 aprilie 2022, conform ștampilei oficiului poștal pe plic (f.d. 104, vol. III), avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, a declarat recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel, evident peste termenul legal de declarare a recursului ordinar prevăzut de lege, fără a invoca argumente întemeiate privind depunerea tardivă a recursului.

Astfel, ce ține de solicitarea de repunere în termen a cererii de recurs, în temeiul Dispoziției nr. 4 din 1 martie 2022 a Comisiei pentru Situații de Excepționale a Republicii Moldova, Colegiul penal notează că în această dispoziție nu se conține vreo prevedere cu privire la termene ce ar avea aplicabilitate în prezenta cauză.

Mai mult, Colegiul penal statuează că termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Prin urmare, Colegiul penal conchide, că recursul ordinar declarat la 20 aprilie 2022 de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, împotriva deciziei instanței de apel din 15 decembrie 2021, este inadmisibil, fiind declarat peste termen.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă a deciziei și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul

pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

7. Conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Balanescu Ion, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2021, în cauza penală privindu-l pe **Balanescu Ion XXXXX**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la **06 iulie 2022**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie